

tionem ostendam dicitur Job xxxvii. 16. *Numquid nosti semitas nubium, magnas & perfectas scientias? Per nubes autem secundum Gregorium sancti predicatoris intelliguntur. Habent autem istae nubes semitas subtilissimas, scilicet praedicationis sanctae vias, & perfectas scientias, dum de suis meritis se nihil esse sciunt, quia ea quae proximis impendunt, supra ipsos existunt. Additur autem ad hanc perfectionem, si hujusmodi spiritualia bona non uni tantum, vel duobus, sed multitudini exhibeantur: quia etiam secundum Philosophos, bonum gentis perfectius est, & divinius quam bonum unius. Unde & Apostolus dicit Ephes. iv. 11. *Alios autem pastores, & doctores ad consumptionem Sanctorum in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi, scilicet totius Ecclesiae: & I. Cor. xiv. 12. dicit: Quoniam emulatores estis spirituum, ad aedificationem Ecclesiae quaeritis ut abundetis.**

CAPUT XV.

Quid requiratur ad statum perfectionis.

EST autem considerandum, quod, sicut supra praemisimus, perfectionis est non solum aliquod opus perfectum facere, sed etiam opus perfectum vivere: de utroque enim consilium datur, ut supra dictum est. Qui ergo aliquod opus perfectum ex voto facit, ad duplicem perfectionem attingit: sicut qui continentiam servat, unam perfectionem habet; qui autem ex voto se obligat ad continentiam servandam, & eam servat, habet & continentiae perfectionem, & voti. Perfectio autem quae est ex voto, conditionem mutat, & statum, secundum quod libertas, & servitus diversae conditionis, vel status esse dicuntur. Sic enim accipitur status 11. quae, ubi Hadrianus Papa ait: *Si quando in causa capitali, vel causa status interpellatum fuerit, non per exploratores, sed per se ipsos esse agendum.* Nam dum aliquis vovet continentiam servare, admittit sibi libertatem ducendi uxorem; qui autem simpliciter continet absque voto, praedicta libertate non privatur. Non ergo in aliquo mutatur ejus conditio, sicut mutatur conditio ejus qui vovet. Nam & apud homines si quis alicui obsequatur, non ex hoc conditionem mutat; sed si obligat se ad servandum, jam alterius conditionis efficitur.

Sed considerandum est, quod potest aliquis sibi libertatem adimere vel simpliciter, vel secundum quid. Si enim aliquis se Deo, vel homini obliget ad aliquid faciendum speciale, & pro aliquo tempore, non simpliciter libertatem amisit, sed solum secundum illud ad quod se obligavit. Si autem se totaliter in potestate alicujus ponat, ita quod nihil sibi libertatis remaneat; simpliciter conditionem mutat factus simpliciter servus. Sic ergo dum aliquis Deo vovet aliquod particulare opus, puta pergrinationem, aut jejunium, aut aliquid hujusmodi; non simpliciter conditionem, vel statum mutat, sed secundum aliquid tantum. Si vero totam vitam suam voto Deo obligavit, ut in operibus perfectionis ei deserviat; jam simpliciter conditionem, vel statum perfectionis assumpsit. Coniungit autem aliquos opera perfectionis facere non voventes, aliquos vero totam vitam suam voto obligantes ad perfectionis opera, quae non implent. Unde patet quosdam perfectos quidem esse, qui tamen perfectionis statum non habent; aliquos vero perfectionis statum habere, sed perfectos non esse.

CAPUT XVI.
Quod esse in statu perfectionis convenit Episcopis, & religiosis.

EX his autem quae dicta sunt supra, manifeste apparet, quibus competat in perfectionis statu esse. Dicitur enim supra, quod ad perfectionem divinae dilectionis triplici via proceditur; scilicet abrenuntiando exterioribus bonis; relinquendo uxorem, & alias cogitationes carnales; & abnegando se ipsum vel per mortem quam pro Christo paritur, vel quia abnegat propriam voluntatem. Qui ergo ad haec opera perfectionis totam vitam suam voto obligant Deo, manifestum est eos perfectionis statum assumere. Et quia in omni religione haec tria voverunt, manifestum est omnem religionem perfectionis statum esse. Rursus autem ostensum est, uti pertinere ad perfectionem fraternali dilectionis, ut scilicet inimici diligantur, eisque serviantur; & ut aliquis animam suam pro fratribus ponat vel exponendo se periculis mortis, vel etiam vitam suam totaliter ordinando in utilitatem proximorum; & quod proximis spiritualia impendantur. Ad haec autem tria manifestum est teneri Episcopos. Cum enim Ecclesiae universam curam susceperint, in qua plerumque inveniuntur aliqui eos odientes, persecuentes, & blasphemantes; necesse habet inimicis, & persecutoribus dilectionis, & beneficentiae vicem rependere: cuius exemplum in Apostolis apparer, quorum sunt Episcopi successores: in medio enim persecutorum commorantes, salutem eorum procurabant. Unde & Dominus eis mandat Matth. x. 16. *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum,* ut scilicet plurimos morbos ab eis accipientes non solum non consumantur, sed & illos convertant. Et Augustinus in Lib. de sermone Domini in monte, exponens illud quod habetur Matth. v. 39. *Si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, praebet illi & alteram,* sic dicit: *Haec ad misericordiam pertinere hi maxime sentiunt qui eis quos multum diligunt, serviant, vel pueris, vel phreneticis, a quibus multa saepe patiuntur; & si eorum salus illud exigat, praebent se etiam ut plura patientur. Docet ergo Medicus, & Dominus animarum, ut discipuli sui eorum quorum saluti consulere volunt, imbecillitates aequo animo tolerarent. Omnis namque improbitas ex imbecillitate animi venit: quia nihil innocentius est eo qui est in virtute perfectus.* Hinc est quod Apostolus I. Corinth. xv. 12. dicit: *Maledicimus, & benedicimus; persecutionem patimur, & sustinemus; blasphemamur, & obsecramur.* Tenentur etiam Episcopi ut pro salute suorum subditorum animam suam ponant. Dicit enim Dominus Joan. x. 11. *Ego sum pastor bonus; bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis:* quod exponens beatus Gregorius dicit: *Audistis, fratres charissimi, ex lectione evangelicae eruditionem vestram; audistis & periculum nostrum: & postea subdit: Ostensa nobis est igitur de contemptu mortis via quam sequamur; apposta est forma cui imprimamur. Primum nobis est exteriora nostra misericorditer ovibus ejus impendere; postremum vero, si necesse sit, etiam mortem nostram pro eis debemus ministrare: & postea subdit: Lupus enim super oves venit, cum quilibet invidus, & raptor fideles quosque, atque humiles opprimit. Sed is qui pastor videbatur esse, & non erat, relinquit oves, & fugit: quia dum sibi ab eo periculum metuit, resistere ejus invidiam non*

, non praesumit. Ex quibus verbis patet quod de necessitate pastoralis officii est ut periculum mortis non retingat propter gregis sibi commissi salutem. Obligatur ergo ex ipso officio sibi commissio ad hanc perfectionem dilectionis ut pro fratribus animam ponat. Similiter etiam ex officio Pontifex obligatur ad hoc quod bona spiritualia proximis administret, quasi quidam mediator inter Deum & hominem constitutus, vicem ejus agens qui est mediator Dei & hominum Jesus Christus, ut dicitur I. Timoth. 11. *cujus figuram Moyses gerens dicebat Deut. v. 5. Ego sequer, & medius fui inter Deum & vos in tempore illo: & ideo preces, & obsecrationes Deo in persona populi offert, quia ut dicitur Hebr. v. 1. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his quae sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis.* Sed rursus personam Dei gerit in comparatione ad populum, dum populo quasi virtute Domini iudicia, documenta, exempla, & sacramenta ministrat. Unde Apostolus dicit II. Cor. 11. 10. *Ego quod donavi, si quid donavi, propter vos in persona Christi: & in eadem epistola cap. xiii. 3. dicit: An experimentum quaeritis ejus qui in me loquitur Christus? & I. Cor. ix. 11. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus? Ad hujusmodi autem perfectionem Episcopi in sua ordinatione, vel consecratione se obligant, sicut & religiosi in sua professione. Unde dicit Apostolus I. ad Tim. ult. 12. *Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam aeternam, in quam vocatus es, & confessus bonam confessionem coram multis testibus, scilicet in tua ordinatione, ut Glossa ibidem exponit. Et ideo Episcopi statum perfectionis habent, sicut & religiosi. Sicut autem & humanis contractibus aliquae solemnitates secundum humana jura adhibentur, ut contractus firmior habeatur, ita cum quadam solemnitate, & benedictione status pontificalis assumitur, & etiam religionis professio celebratur. Unde Dionysius dicit vi. cap. eccles. Hierar. de monarchis loquens: Propter quod & perfectam ipsis donavit gratiam sancta legislatio, & quadam ipsis dignata est sanctificatio invocatione.**

CAPUT XVII.

Quod status pontificalis est perfectior quam status religiosi.

Posset autem alicui minus circumspecto videri quod status perfectionis religionis esset sublimior quam status pontificalis perfectionis; sicut dilectio Dei, ad cuius perfectionem ordinatur religiois status, praeminet dilectioni proximi, ad cuius perfectionem ordinatur pontificalis status; & sicut vita activa, cui Pontifices inserviunt, minor est quam vita contemplativa, ad quam religionis status ordinari videtur. Dicit enim Dionysius vi. cap. eccles. Hierar. *quod religiosos alii quidem famulos alii autem ipsos monachos nominantes, ex Dei puro servitio & famulatu, & indivisibili, & singulari vita tamquam univerte ipsos indivisibilium sanctis convolutionibus, id est contemplationibus, ad deiformem unitatem, & amabilem Deo perfectionem.* Potest etiam aliquibus videri quod status praelationis non sit perfectus, quia divitias esse possidere licet, cum tamen Dominus dicat Matth. xix. 21. *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quae habes, & da pauperibus.*

(1) Al. deest prodest.

Sed hoc dictum veritati repugnat. Dionysius enim dicit v. cap. eccles. Hierar. *quod ordo Episcoporum est perfectior, & in vi. cap. dicit, ordinem monachorum esse ordinem perfectorum.* Manifestum est autem majorem perfectionem requiri ad hoc quod aliquis perfectionem alius tribuat, quam ad hoc quod aliquis in se ipso perfectus sit: sicut majus esse posse facere illum quem talem, quam esse talem, & omnis causa prior est suo effectu. Relinquitur ergo episcopalem statum majoris perfectionis esse quam sit status cujuscumque religionis.

Idem autem apparer, si quis consideret ea ad quae utrique obligantur. Obligantur enim religiosi ad hoc quod temporalia deserant, quod castimoniam servent, & quod sub obedientia vivant: quibus multo est amplius, & difficilius pro salute aliorum vitam ponere, ad quod, ut dictum est, Episcopi obligantur. Unde manifestum est graviorem esse episcopalem obligationem obligatione religionis. Amplius. In his ipsis ad quae religiosi obligantur, Episcopi quodammodo obligari videntur. Tenentur enim Episcopi bona temporalia quae habent, in necessitate suis subditis exhibere, quos pascere debent non solum verbo, & exemplo, sed etiam temporalibus subsidio. Unde Petro Joan. ult. ter dictum est a Domino ut ejus gregem pasceret: quod ipse retinens, alios ad hoc ipsum exhortatur dicens I. Petr. ult. 2. *Pascite, qui in vobis est, gregem Domini.* Et Gregorius dicit in auctoritate supra inducta, ex persona Episcoporum loquens: *Bateria nostra misericorditer ovibus ejus debemus impendere: & postea subdit: Quis non dat pro ovibus substantiam suam, quando pro his daturus est animam suam? Ipsi etiam Episcopi ad castitatem obligantur. Nam cum alios mundare debeant, ipsos praecipue convenit esse mundos. Unde Dionysius dicit 11. cap. eccles. Hierar. quod purgationem ordines oportet ex abundantia purgationis alius tradere de propria castitate. Et quidem religiosi pro votum obedientiae se ipsi praelato subdiciunt: Episcopus vero servum se constituit omnium, quorum curam assumit, dum tenent non quod suum est quaerere, sed quod multis (1) prodest, ut salvi fiant; ut dicit Apostolus I. Cor. x. Unde ipse de se ipso dicit 1x. cap. vers. 19. *ejusdem epistolae: Cum liber essem, ex omnibus, omnium me servum feci: & II. Cor. 11. 5. Non nosmetipsos predicamus, sed Jesum Christum Dominum nostrum, nos autem servos vestros per Jesum.* Unde & consuetudo inolevit ut summus Pontifex se scribat servum servorum Dei. Unde patet episcopalem statum majoris perfectionis esse quam statum religionis.*

Iterum. Dionysius dicit vi. cap. eccles. Hierarchie, monachorum ordinem non esse adductivum aliorum, sed in se ipso statum in singulari, & sancta statione. Ad Episcopos autem ex obligatione voti pertinet alios ad Deum adducere. Dicit enim Gregorius super Ezech. quod nullum sacrificium est magis Deo acceptum quam zelus animarum. Ordo igitur Episcoporum perfectissimus est.

Hoc autem evidenter ostenditur. ex Ecclesiae consuetudine, per quam religiosi a suorum praetorum obedientia absolvi, ad Episcopos autem ordinem assumuntur. Quod quidem licitum non esset, nisi episcopalis status esset perfectior. Sequitur enim Ecclesia Dei Pauli sententiam, qui dicit I. ad Cor. xii. 31. *Emulamini charismata meliora.*

CAPUT XVIII.

Solutio rationum, quibus impignari videbatur perfectio pontificalis status.

EA vero que in contrarium obijciuntur, non est difficile solvere. Perfectio enim dilectionis proximi, ut supra dictum est, ex perfectione divinæ dilectionis derivatur: quæ quidem tantum in cordibus aliorum prævalet ut non solum Deo frui velint, & ei servire, sed etiam proximis Deum. Unde Apostolus dicit II. Corinth. v. 13. *Sive enim mente excedimus, scilicet per contemplationem, hoc est Deo, id est ad honorem Dei: sive sobrii sumus, quasi vobis descendentes, hoc est vobis, id est ad utilitatem vestram. Caritas enim Christi urget nos, ut scilicet pro vobis omnia faciamus, sicut Glossa exponit. Manifestum est autem quod majoris dilectionis signum est ut homo propter amicum etiam alii serviat, quam si soli amico servire velit.*

Quod etiam dicitur de contemplativæ vitæ perfectione, non videtur ad propositum pertinere. Cum enim Episcopus mediator inter Deum & homines constituitur, oportet ipsum & in actione præcellere, in quantum minister hominum constituitur, & in contemplatione præcipuum esse, ut ex Deo hauriat quod hominibus tradat. Unde dicit Gregorius in Pastoralibus: *Sit præsal actionis præcipuus, præ cunctis contemplatione suspensus, rector interiorum curam, tam in exteriorum occupatione non mittens, exteriorum providentiam interiorum sollicitudine non relinquens.* Sed etsi detrimentum aliquid in dulcedine contemplationis patitur propter exteriorum occupationem, qua proximis serviunt, hoc ipsum perfectionem divinæ dilectionis attestat. Magis enim aliquem amare convincitur qui propter ejus amore jucunditate præsentia ejus ad tempus carere desiderat in ejus servitiis occupatus, quam si ejus presentia semper frui vellet. Unde Apostolus ad Rom. ix. 3. postquam dixerat: *Neque mors, neque vita separabit me à charitate Dei:* postmodum subiungit: *Optatum ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis:* quod exponens Chrysostomus dicit in Lib. de computatione cordis: *Ita enim totam ejus mentem devinxit amor Christi, ut etiam hoc, quod ei præ cæteris omnibus amabilius erat, esse cum Christo, rursus id ipsum, quia ita placeret Christo, contemneret.*

Tertiæ vero objectioni dupliciter respondetur. Primo quidem quia Episcopi divitiis Ecclesiæ quas habent, non quasi suas possident, sed quasi communes dispensant: quod evangelicæ perfectioni non derogat. Unde Prosper dicit, & habetur xi. quæst. r. *Expedit facultates Ecclesiæ possideri, & proprias amore perfectionis contemni:* & postea introducto Sancti Paulini exemplo, subiungit: *Quo factio satis ostenditur & propria debere propter perfectionem contemni, & sine impedimento perfectionis Ecclesiæ facultates, quæ sunt profecto communes, possideri.*

Circa quod tamen considerandum est, quod Ecclesiæ facultates si sic ab aliquo possideantur quod eorum fructus non lucrificat, sed solum dispensent, evangelicæ perfectioni non derogat: alioquin abbates, & prepositi monasteriorum à religionis perfectione deciderent contra votum pauperatis agentes: quod est omnino absurdum. Si vero aliquis ex communibus Ecclesiæ facultatibus non solum dispensator fructuum, sed dominus fiat eos lucrificans, mani-

festum est eum aliquid proprium possidere: & ita deficit à perfectione eorum qui omnibus abrenuntiant sine proprio vivunt. Sed quia Episcopi non solum facultates Ecclesiæ possidere possunt, sed etiam patrimonialia bona, de quibus etiam eis testamentum condere licet, videtur quod ab evangelicæ perfectione deficiant, ad quam invitatus Dominus Math. xix. 21. dicens: *Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes, & da pauperibus.*

Sed hæc quæstio de facili solvitur, si prædicta ad memoriam revocentur. Dicitur enim supra, quod abdicatio propriarum divitiarum non est perfectio, sed quoddam perfectionis instrumentum. Possibile autem est aliquem perfectionem acquirere sine propriarum divitiarum abiectione actuali. Hoc autem sic potest manifestari. Cum enim Dominus perfectionis documenta tradens, dicit Math. v. 39. *Si quis te percussit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram; & ei qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tollere, dimitte eam & pallium: & quicumque te angierit mille passus, vende cum illo & alia duo:* non semper perfecti hoc actu complent: alioquin Dominus ab hac perfectione defecit, quia in maxilla alapa suscepta non præbuit ei alteram, sed dixit: *Si male locutus sum, perhibe testimonium de malo: si autem bene, cur me cadis?* ut dicitur Joan. xviii. 23. Sed ne Paulus cum percuteretur, maxillam præbuit; sed sicut dicitur Act. xxiii. 3. dicit: *Percutiat te Deus sparies dealbate.* Non est ergo de necessitate perfectionis ut hujusmodi opera compleantur; sed hæc intelligenda sunt secundum animi præparationem, ut Augustinus dicit in Lib. de sermone Domini in monte. In hoc enim perfectio hominis consistit ut homo habeat animum paratum ad hæc facienda quotiescumque fuerit opus. Similiter etiam, ut Augustinus dicit in Libro quæstionum Evangelii, & habetur in decretis xl. dist. 1. quod Dominus dicit in Evangelio: *Justificata est sapientia ab omnibus filiis suis:* ostendit filios sapientia intelligere non in manducando, nec in abstinendo esse justitiam, sed in æquanimitate tolerandi inopiam. Unde & Apostolus dicit Phil. iv. 12. *Scio... abundare, & penuriam pati.* Ad hanc autem æquanimitatem inopiam tolerandi religiosi perveniunt per exercitium nihil habendi; sed Episcopi ad eam perducipi possunt per exercitium circa curam Ecclesiæ, & dilectionem fraternam: ex qua non solum proprias divitiis pro salute proximorum exponere, vel continere debent esse parati, quando fuerit opportunum, sed etiam propria corpora, ut supra dictum est. Unde Chrysostomus dicit in dialogo suo: *Magnum certe monachorum certamen: & postea subdit: Ibi, scilicet in monastico statu, fortissimum est durum, & vigilans: & reliqua quæ ad afflictionem corporis concurrunt; hic vero, scilicet in statu pontificali, erga animam ars tota versatur.* Et postea ponit exemplum, sicut hi qui arte mechanica quædam stipenda faciunt, ad quæ unum pleribus instrumentis, Philosophus autem nihil de his requiritis, omnem artem suam operibus solius mentis ostendit.

Possent autem alicui videri quod Episcopi teneantur ut hanc perfectionem de abiciendis divitiis habeant non solum in præparatione animi, sed etiam in exercitio actus. Dominus enim Apostolus mandavit, ut dicitur Math. x. 9. *Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via, neque duas tunicas, neque calcemena, neque virgam.* Episcopi autem successores Apostolorum

rum sunt. Tenentur ergo ad hæc mandata Apostolis facta.

Sed manifestum est id quod concluditur, verum non esse. Fuerunt enim plurimi in Ecclesia Dei Episcopi de quorum sanctitate dubitari non potest, qui hoc non observaverunt, sicut Athanasius, Hilarius, & alii plurimi successores. Unde Augustinus dicit in Lib. contra mendacium: *Non oportet tantum præceptum Dei retinere, sed etiam vitam moresque justorum.* Itaque plura in verbis intelligimus non valentes, in actibus sanctiorum colligimus, quemadmodum oportet ea accipi. Et hujus ratio est, quia idem Spiritus Sanctus qui loquitur in Scripturis, movet sanctos ad operandum; secundum illud Roman. vi. 11. 12. *Quicumque spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt.* Et ideo non est credendum, id quod à sanctis viris communiter agitur, contra divinam præceptionem esse. Ut ergo ibidem dicitur, & etiam in Lib. de consensu Evangelistarum, quod Dominus dixerit Apostolis ut nihil considerent, nec aliquid secum in via portarent, satis ipse significavit cum addidit: *Dignus est enim operarius mercede sua.* Unde satis ostendit hoc esse permissum, non jussum: unde qui permissione uti non vult, ut ab aliis accipiat unde vivat, sed sua detere ad vivendum, non contra Domini præceptum facit. Aliud est enim permissione non uti, quod & Paulus fecit, & aliud agere contra præceptum. Potest etiam aliter solvi, ut intelligatur hoc Dominum præcepisse quantum ad primam missionem, qua mittebantur Apostoli ad prædicandum Judæis, apud quos consuetudo erat ut doctores viverent de stipendiis eorum quos docebant. Voluit Dominus, sicut dicit Chrysostomus, primo quidem discipulos per hoc facere non suspectos, quasi causa quæstus prædicarent. Secundo, ut à solitudine liberarentur. Tertio, ut virtutis ejus experimentum sumerent, qui sine hujusmodi poterat eis in necessariis providere. Sed postmodum imminente passione quando jam ad gentes mittendi erant, aliud eis præcepit, ut habetur Luc. xxii. *Quæsitv enim ab eis: Quando nisi vos sine sacco, & pera, & calcemenis, numquid aliquid defuit vobis? Qui cum dixissent, Nihil; subjunxit: Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram.* Unde ob hoc non tenentur Episcopi Apostolorum successores ut nihil possideant, nec aliquid secum in via deferant.

CAPUT XIX.

Quod status episcopalis, quamvis sit perfectior quam status religionis, non tamen est ambiendus.

SED cum Apostolus dicit I. Corinth. xi. 31. *Emulaminum charismata meliora;* si pontificalis status est perfectior quam status religionis, magis deberet sibi aliquis statum prælationis procurare quam quod ad statum religionis accederet.

Sed si quis diligenter consideret, evidens ratio invenitur quare religionis status meritorie appetitur, status autem pontificalis non absque vitio ambitionis desideratur. Qui enim statum religionis assumit, se & sua abnegans alii se subijcit propter Christum; qui vero ad statum pontificalem promovetur, quemdam sublimitatis honorem in his que sunt Christi, consequitur: quem appetere presumptuosum videtur, cum major honor, & potestas non nisi melioribus debeatur. Unde Augustinus XIX. de civit. Dei cap. xix. dicit: *Exponere voluit Apostolus quid sit Episcopatus, quia nomen est operis, non honoris. Gra-*

cum est enim atque inde ductum vocabulum, quod ille qui præficatur, superintendit, curam scilicet eorum gerens, epi quippe super scopos vero inuenio est. Ergo episcopum græce, latine superintendere possumus dicere; ut intelligat non se Episcopum qui præces dilexerit, non prodesse. Itaque à studio cognoscendæ veritatis nemo prohibet, quod ad laudabile pertinet otium; locus vero superior, sine quo populus regi non potest, etsi ita teneatur, atque administratur ut decet, tamen indelicenter appetitur. Quamobrem otium sanctum quartis charitatis veritatis, negotium justum suscipit necessitas charitatis: quam sarcinam si nullus imponit, percipiendæ, atque intuendæ vacandum est veritati. Si autem imponitur, suscipiendæ est propter charitatis necessitatem. Chrysostomus autem super Mathæum exponens illud: *Principes gentium dominantur eorum;* sic dicit: *Opus quidem desiderare bonum, bonum est, quia nostra voluntatis est, & nostra, est merces; primatum autem honoris concupiscere, vanitas est. Neque enim Apostolus laudem habebit apud Deum, quia Apostolus fuit, sed quia opus Apostolatus sui bene implevit. Conversatio ergo desideranda, non dignior gradus.*

Est etiam & aliud advertendum, quod religionis status perfectionem non præsupponit, sed ad perfectionem inducit; pontificalis autem dignitas perfectionem præsupponit: qui enim Pontificatus honorem suscipit, spirituale magisterium assumit. Unde Apostolus dicebat I. Tim. ii. 7. *Postius sum ego præicator, & Apostolus (veritatem dico, non mentior) doctor gentium in fide, & veritate.* Ridiculum autem est perfectionis magistrum fieri qui perfectionem per experimentum non venit. Et, sicut dicit Gregorius in Pastoralibus: *Tantum debet actionem populi ad iura transcurrere præsalus, quantum distare solet à grege ovium pastoris.* Quæ quidem differentia ex verbis Domini manifeste colligitur. Cum enim Dominus pauperatis consilium daret, his verbis est usus: *Si vis perfectus esse, vende, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus.* Unde manifeste apparet quod pauperatis assumptio perfectionem non præexigit, sed ad eam ducit. Cum vero prælationis officium Petro committeret, quæsitv: *Simon Joannis diligis me plus his?* Qui cum responderet: *Tu scis quia amo te;* subiecit: *Pasce oves meas.* Per quod manifeste datur intelligi quod perfectionem charitatis præexigit assumptio prælationis. Presumptuosum autem esse videtur ut quis se æstimet esse perfectum: unde Apostolus dicit Phil. iii. 12. *Non quod jam acceperim, aut jam perfectus sim;* & postea subdit: *Quicumque ergo profectus sumus, hoc sentiamus.* Quod autem aliquis perfectionem desideret, & eam assequi velit, non presumptiosis, sed sanctæ æmulationis esse videtur: ad quam Apostolus hortatur I. Corinth. xi. 31. *Emulamini charismata meliora.* Et ideo religionis statum assumere, laudabile est; ad prælationis autem fastigium anhelare nimis presumptiosum est. Unde Gregorius dicit in Pastoralibus: *Is qui recusavit prælationis officium, plene non restitit; & his qui mitti voluit, ante se, per altaris calculum purgatum vidit.* Per quod datur intelligi, quod vocatus ad prælationis officium nec omnino resistat, nec ad ipsum anhelet, nisi se prius purgatum videat; ne aut non purgatus adire quisquam sacra mysteria audeat, aut quem superna gratia elegit, sub humilitatis specie superbe contradicat. Quia ergo valde difficile est purgatum se quemlibet posse cognoscere, prælationis officium tutius declinat.

Est autem & aliud considerandum, scilicet quod statum religionis rerum temporalium objectio comi-

tatur; è contrario vero statui prælationis multa bona temporalia adiunguntur. Qui ergo religionis statum assumunt, manifeste demonstrant se temporalia bona non querere, sed quod per eorum abjectionem ad bona spiritalia tendunt; qui vero pontificalem dignitatem assumunt, plerumque magis temporalia bona considerant quam æterna. Unde Gregorius dicit in Pastoralibus: „Tunc fuit laudabile Episcopatum quætere quando per hunc quemque dubium non erat ad supplicia graviora pervenire: & postea subdit: „Sanctum quippe officium non diligit omnino, sed nescit qui ad culmen regiminis anhians, in occultâ meditatione cogitationis cæterorum subjectione pascitur, laude propria lætatur, ad honorem cor elevat, rerum affluentium abundantia exultat. Mundi ergo lucrum quæritur sub epus honoris specie, quod multo destrui lucra debuerunt.“

Est aliud advertendum, quod qui prælationis statum assumunt, multis periculis se exponit. Dicit enim Gregorius in Pastoralibus: „Plerumque in occupatione regiminis ipse quoque boni operis usus perditur, qui in tranquillitate tenebatur: quia quieto mari recte navem etiam imperitus dirigit, perturbato autem tempestatis fluctibus etiam peritus se naufragio confundit. Quid namque est potestas culminis nisi tempestas mentis, in qua cogitationum semper procellis navis cordis quatitur, & hoc illucque incessanter impellitur, ut per repentinos excessus oris, & operis quæsi per obvia saxa frangatur.“ Cujus periculum exemplum in David apparet: quia, ut dicit Gregorius: „David auctoris iudicio pene in cunctis actibus placens, ut principatus pondere claruit, in rumore vulneris erupit, factusque est in morte viri crudeliter rigidus qui in appetitu fecerunt persectorem noluit, & post cum damno exercitus devotum militem sub studio fraudis extrinxit.“ Qui autem statum religionis assumit, pericula peccati vitat. Unde Hieronymus ex persona monachi loquens in epistola contra Vigilantium dicit: „Ego cum fugero, scilicet mundum, non vincor in eo quod fugio, sed ideo fugio ne vincar. Nulla securitas cum vicino serpente dormire: potest fieri ut me non mordeat, tamen potest fieri ut aliquando me mordeat. Quod ergo aliquis pericula peccati evitans religionis statum assumat, prudentia est. Quod vero sponte ad prælationis statum aspiret, vel nimie præsumptionis est, si se tam fortem existimet esse ut inter pericula possit manere securus; vel omnino suæ salutis curam non habens, si peccata vitare non curat.“ Ex his ergo apparet quod prælationis status, etsi perfectus sit, tamen absque vitio concupiscentiæ appeti non potest.

CAPUT XX.

Rationes quorundam qui astruere conantur, quod presbyteri curati, & archidiaconi sunt in statu perfectiori quam religiosi, & earum solutiones.

Sunt autem quidam qui non solum Episcoporum statum præferre religiosorum statum contenti, sed & decanorum, & plebanorum, & archidiaconorum, & quorumcumque curam habentium animarum. Quod multipliciter asserere conantur. Dicit enim Chrysostomus in VI. Lib. sui dialogi: „Si aliquem mihi talem adducas monachum, qualis, ut secundum exaggerationem dicam, fuit Elias; tamen quoad solus est, si non perturbatur, neque gra-

viter peccat, quippe non habet quibus stimuletur, atque exasperetur; non tamen illi comparandus est, qui traditus populis, & multorum ferre peccata compulsus, immobilis perseveravit, & fortis.“ Ex quo manifeste videtur quod monachus, quantumque perfectus, adequari non possit cuiquamque curam animarum habenti, si eam bene exerceat.

Adhuc. Ibidem postmodum subditur: „Si quis mihi proponeret optionem ubi mallem placere, in officio sacerdotali, an in solitudine monachorum; sine comparatione eligerem illud quod prius dixi.“ Incomparabiliter igitur præferendus est status curam animarum habentium quam vivere etiam in solitudine monachorum, quod genus religionis perfectissimum reputatur.

Item. Augustinus dicit in epistola ad Valerium: „Cogitet religiosa prudentia tua nihil esse in hac vita, & maxime hoc tempore, facilius, & levius, & hominibus acceptabilius Episcopi, aut presbyteri, aut diaconi officio, si perfunctorie, atque adulatorie res agatur; sed nihil apud Deum miserabilius, & tristius, & damnabilius.“ Item: „Nihil est in hac vita, maxime hoc tempore, difficilius, & laboriosius, & periculosius Episcopi, aut presbyteri, aut diaconi officio; sed apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur quo noster Imperator jubet.“ Non ergo religionis status est perfectior statu presbyterorum, aut diaconorum, qui curam animarum habent, ad quorum officium pertinet conversari cum hominibus.

Præterea. Augustinus dicit ad Aurelium: „Nimis dolendum est, si ad tam riuosam superbiæ monachos subigimus, & tam gravi contumelia clericos dignos putamus, in quorum numero nos sumus, si scilicet vulgares de nobis iocabuntur, dicentes: Malus monachus, bonus clericus est: cum aliquando bonus etiam monachus vix bonum clericum faciat.“ Major ergo est perfectio boni clerici quam boni monachi.

Item. Paulo ante dicit: *Non est via danda servis Dei, id est monachis, ut se facilius putent eligi ad aliquod melius, id est ad officium clericatus, si facti fuerint deteriores, & monasterium scilicet deserendo.* Melius est ergo officium clericatus quam status monasticus.

Item. Hieronymus dicit ad Rusticum monachum: *Sic vive in monasterio ut clericus esse merearis.* Majus est ergo clericatus officium quam monachi conversatio.

Præterea. Non licet de majori ad minus transire. De statu monastico licet transire ad officium presbyteri curam habentis, sicut dicit Gelasius Papa, & habetur xvi. quæst. 1. „Si quis monachus fuerit, qui venerabilis vitæ merito sacerdotio dignus prævideatur, & abbas, sub cuius imperio Regi Christo militat, illum fieri presbyterum perierit ab Episcopo, debet eligi, & in loco quo iudicaverit ordinari, ea omnia que ad sacerdotis officium pertinent, vel populi, vel Episcopi lectioni provide ac iuste acturus.“ Et plura alia capitula ibidem ponuntur, & dist. xlvii. Ex his ergo omnibus videtur quod status quorumcumque clericorum, & maxime curam animarum habentium, religionis statui præferatur.

Horum autem dictorum ratio de facili percipi potest, si ea quæ dicta sunt, ad memoriam revocentur. Jam enim supra dictum est, aliud esse perfectionis actum, atque aliud perfectionis statum. Nam perfectionis statum non efficit nisi perpetua obligatio ad

ea quæ ad perfectionem spectant, sine qua obligatio plurimi perfectionis opera exequuntur, puta qui nullo voto continentium servant, aut in paupertate vivunt.

Rursum considerandum est, quod in presbyteris, & diaconibus curam animarum habentibus duo consideranda sunt, scilicet officium curæ, & dignitas ordinis. Manifestum est autem quod officium curæ suscipientes perpetuum obligationem non habent, cum multoties curam dimittant suscepam, sicut patet de illis qui dimittunt parochias, vel archidiaconatus, & religionem intrant. Patet etiam ex supra dictis, quod status perfectionis non habetur nisi cum perpetua obligatione. Manifestum est autem quod archidiaconi, & parochiales sacerdotes, & etiam electi, ante consecrationem statum perfectionis nondum adepti sunt, sicut nec novitii in religionibus ante professionem. Contingit autem, ut supra dictum est, aliquem non in perfectionis statu existentem opera perfectionis agere, & perfectum esse secundum habitum charitatis.

Si igitur contingit archidiaconos & parochianos presbyteros perfectos esse secundum habitum charitatis, & participare in aliquo perfectionis officio, statum tamen perfectionis non assequuntur. Huius autem evidens signum est, quia his qui perpetuo ad aliquod deputantur, vel obligantur, aliqua ecclesiastica solemnitas in tali obligatione adhibetur, puta qui in Episcopos consecrantur, vel qui in professione religionis benedicuntur, etiam secundum antiquum ritum Ecclesie, ut patet per Dionysium in Lib. de ecclesiast. Hierarch. cap. vi. Manifestum est autem quod nihil horum fit in commissione archidiaconatus, vel parochiæ; sed simpliciter investuntur vel per anulum, vel per aliquod tale. Unde manifestum est quod ex hoc quod aliquis archidiaconatus, vel parochiæ curam accipit, non sortitur perpetuæ obligationis statum.

His autem visis facile est objecta in contrarium solvere.

Quod enim Chrysostomus dicit: *Si talem aliquem adducas monachum, qualis fuit Helias, non tamen illi comparandum est qui multorum peccata ferre compellitur;* manifeste apparet per ea quæ dicit, quod non intendit statum statui comparare; sed ostendere difficultatem bene persistendi majorem esse in eo qui præest populis, quam in eo qui solitariam vitam ducit: quod patet si integre verba accipiantur. Non enim simpliciter dicit, quod monachus non sit comparandus illi qui compellitur peccata populi ferre; sed quod monachus, si non perturbatur, nec graviter peccat quandiu solus est, non comparatur illi qui perseverat immobilis, & fortis in multitudine populis: quia major virtus est illius se conservare ubi plura pericula imminunt. Unde & ante hæc verba dicit: *Cum aliquis fuerit in mediis fluctibus, & de tempestate navem liberare poterit, tunc merito testimonium perfecti gubernatoris ab omnibus promeretur.* Sic etiam dici posset, quod ille qui inter malos bene conversatur, majoris virtus esse ostenditur quam qui bene conversatur inter homines bonos. Unde in laudem Loth. dicitur II. Petri 11. 8. *quod aspectu, & auditu justus erat, habitans apud eos qui de die in diem animantur, justam iniquis operibus cruciabatur.* Nec tamen dici potest, quod conversari inter malos ad statum perfectionis pertineat, cum hoc secundum sacræ Scripturæ documenta prudenter declinetur. Ex his igitur verbis non ostenditur quod status curam animarum habentium sit perfectior quam status religiosorum,

sed quod sit periculosior.

Per hoc etiam patet responsio ad verba ejusdem, quæ postmodum subduntur. *Si quis, inquit, mihi proponeret optionem, ubi mallem placere, in officio sacerdotali, an in solitudine monachorum; sine comparatione eligerem illud quod prius dixi, scilicet placere Deo in officio sacerdotali.* Ubi considerandum est, quod non dicit, quod mallem esse in officio sacerdotali quam in solitudine monachorum, sed quod mallem ibi quam hic placere Deo: quia in sacerdotali officio absque peccato manere difficilius est quam manere absque peccato in solitudine monachorum, sicut jam supra dixerat. Ubi autem est majus periculum, ibi major virtus ostenditur, si periculum eviteretur, sicut jam dictum est. Et quamvis quilibet sapiens magis eligeret esse tantæ virtutis ut etiam inter pericula quæcumque illesus posset persistere, nullus tamen nisi insipiens statum periculosiorem ex hoc ipso statui securiori præferret.

Ex hoc etiam apparet solutio ad verba Augustini, quibus asseritur, nihil esse periculosius, & laboriosius officio Episcopi, & sacerdotis, & diaconi, si bene exerceatur, & nihil esse Deo acceptabilius. Ex hoc enim ipso quod est laboriosum, & difficile, immunitur se a peccato conservare in huius officii executione majoris virtutis esse ostenditur, & secundum hoc Deo acceptabilius. Non tamen ex hoc sequitur quod status sacerdotum parochialium, aut archidiaconorum sit majoris perfectionis quam status religionis.

Ad omnia vero quæ subsequuntur, & similia, est una eademque responsio. Nam in omnibus illis auctoritatibus non comparatur status religionis statui curatorum, sed status monachorum, in quantum sunt monachi, statui clericorum. Non enim monachi in eo quod sunt monachi, sunt clerici, cum multi sint monachi laici; & antiquis temporibus fere omnes monachi laici erant, ut habetur xvi. quæst. 1. Manifestum est autem clericos in Ecclesia Dei majorem gradum obtinere quam laicos. Unde laici promovuntur ad clericatum tamquam ad aliquid majus; & sicut major gradus, ita & amplior virtus requiritur ad bonum clericum quam ad bonum laicum, quamvis sit monachus. Sed in monacho clerico duo concurrunt, & clericatus, & status religionis: similiter in clerico habente curam animarum, scilicet cura animarum, & clericatus. Quod ergo clericus fuerit monachus, nihil pertinet ad hoc quod curati inquam in curati monachis præferuntur; sed verum est quod si bene officium suum exequantur, & absque peccato, majoris esse virtutis demonstrantur quam si monachus immunis a peccato permaneat, ut supra dictum est. Quod autem monachus assumitur ad curam animarum in parochialibus Ecclesiis, non ostendit statum curati, ex hoc quod est curatus, esse perfectionem, quia religiosus parochiam adeptus statum pristinum non amittit. Dicitur enim xvi. quæst. 1. *De monachis qui diu morantes in monasteriis, si postea ad clericatus ordinem pervenerint, statim non debere eos a priori proposito discedere.* Sic ergo non ostenditur quod status clerici habentis curam animarum sit perfectior quam status religionis, quamvis religiosi curam animarum accipere possint in priori statu, & proposito permanentes. Ad Episcopatum autem promoti, statum alioquem assumunt.

illam decretalem extra de renuntiatione can. *Nisi cum pridem*. Ergo ante constitutionem licebat maioribus, sicut & minoribus; & tamen majores sunt in perfectiori statu. Non ergo hoc impedit presbyteros curatos esse in perfectiori statu quam religiosos, licet sine licentia summi Pontificis possint ad religionem transire.

Item. Nullus debet in Episcopum eligi, nisi fuerit in sacris ordinibus constitutus, ut habetur lx. distinct. *Nullus in Episcopum*. Sed in sacris ordinibus constitutus non potest uxorem ducere. Non est ergo verum quod electus possit ducere uxorem.

CAPUT XXIII.

Solutio rationum premissarum, in quibus probari videbatur, quod curati, vel archidiaconi sunt magis in statu perfectionis quam religiosi.

HÆC autem quæ posita sunt, quam sint frivola, derisibilia, & in multis erronea, demonstrandum est, singulorum efficaciam diligenter ponderando.

Quod enim primo inducunt quosdam canones ad probandum presbyteros curatos, & archidiaconos in statu esse, nihil ad propositum facit. Nam in capitulis inductis nulla fit mentio de statu, sed de gradu. Sic enim habetur lxxxii. dist. *Si quis amodo Episcopus, presbyter, aut diaconus foeminam acceperit, vel acceptam retinuerit, à proprio gradu decedat*. Item xv. quæst. iv. cap. *Si quis dicitur*: *Si quis oblitus timorem Domini, & sanctarum Scripturarum, quæ dicunt: Qui pecuniam suam non dedit ad usuram: & post hanc constitutionem magni Concilii fueraverit, vel censuram exegerit, aut ex quolibet negotio in honesto turpe lucrum quæsierit, aut per diversas species vini, vel frugi vel cibusliber rei, emendo, vel vendendo, aliqua incrementa suscepit, de gradu suo dejectus, alienus habeatur à clero*. Non ergo per hoc probari potest à contrario sensu, quod habeat statum, sed gradum. Et hoc necesse est, quia ubicumque est ordo, vel superioritas aliqua, ibi est aliquis gradus.

Quod vero secundo est propositum, quam sit frivolum, quilibet intelligens advertere potest. Nulli enim dubium est statum multipliciter dici. Nam ille qui erigitur, stare dicitur, & magnitudo statum facit, secundum quod distinguitur status incipientium, proficientium, & perfectorum. Stare etiam firmitatem importat, secundum illud Apostoli I. Cor. xv. 58. *Stabiles estote, & immobiles, abundantes in omni opere Domini*. Non autem sic loquitur de statu, sed secundum quod dicitur status libertatis, vel servitutis, sicut accipitur II. quæst. vi. *Si quando in causa capitali, vel causa status interpellatum fuerit, non per exploratores, sed per se ipsos est agendum*. Et sic accipiendi statum, illi statum perfectionis accipiunt qui se servos constituunt ad opera perfectionis implenda, ut supra dictum est. Hoc autem non contingit nisi per votum obligationis perpetuæ, quia servitus libertati opponitur. Quamvis igitur in sua libertate aliquis habeat recedere à perfectionis opere, statum perfectionis non habet, sicut & supra ostensum est.

Quod vero tertio propositum fuit, tam frivolum esse videtur, ut responsione non egeat. In hoc enim quod dicitur: *Qui bene præsunt presbyteri duplici honore digni habentur*; nec de perfectione, nec de statu fit mentio. Præesse enim non constituit statum, sed gradum: nec honor debetur soli perfectioni, sed

universaliter omnibus qui bene operantur: quod designatur in hoc quod dicitur: *Bene præsunt*. Dicitur enim Roman. II. 10. *Gloria, & honor, & pax omni operanti bonum*.

In hoc vero quod quarto propositum est, manifeste falsitas continetur, ubi dicitur quod tempore Hieronymi, & Augustini non erat aliud presbyter, & Episcopus. Hujus enim contrarium expresse dicit Augustinus in Epistola ad Hieronymum, dicens: *Quævis secundum honorum vocabula, quæ jam Ecclesiæ usus obtinuit, Episcopatus presbyterio major sit, tamen in multis rebus minor est*. Sed ne aliquis calumnietur hoc circa tempus Hieronymi in usum venisse, ut Episcopus presbytero major sit; accipienda est auctoritas Dionysii, qui scripsit ordinem ecclesiasticæ Hierarchiæ secundum quod erat in Ecclesia primitiva. Dicit enim in v. cap. ecclesiasticæ Hierarchiæ, tres esse ordines ecclesiasticæ Hierarchiæ scilicet Episcoporum, presbyterorum, & diaconorum. Ubi notandum est, quod ordinem diaconorum dicit esse purgativum, ordinem autem sacerdotum illuminativum, ordinem vero Episcoporum perfectivum: & sicut ipse dicit in vi. cap. ejusdem Libri, his tribus ordinibus tres ordines alii respondent: nam ordini diaconorum subjicitur ordo immundorum; qui purgatione indigent; ordini vero presbyterorum subjicitur ordo illuminandorum, scilicet sacre populus, qui à presbyteris illuminatur per sacramentorum susceptionem; ordini vero Episcoporum subjicitur ordo perfectorum, scilicet monachorum, qui per eorum traditiones edocentur ad perfectissimam perfectionem sursum aditus. Ex quo patet secundum Dionysium quod perfectio attribuitur solis Episcopis, & monachis: Episcopis tanquam perfectioribus, monachis autem tanquam perfectis. Sed ne aliquis dicat, quod Dionysius tradit ordinem ecclesiasticæ Hierarchiæ ab Apostolis institutum, cum tamen ex Domini institutione idem essent Episcopi, & presbyteri; hoc manifeste falsum apparet ex hoc quod dicitur Luc. x. 1. *Post hæc autem designavit Dominus alios septuaginta duos: ubi dicit Glossa*: *Sicut in Apostolis est forma Episcoporum, sic in septuaginta duobus forma est presbyterorum secundi ordinis*. Et mirum est cum hoc ipsi introducant, qualiter propriam vocem ignorent, statim postmodum asserentes, solum circa tempora Hieronymi Episcopos à presbyteris esse distinctos: & si quis ad anteriora tempora progredi voluerit, inveniet etiam in veteri lege distinctos Pontifices à minoribus sacerdotibus, in quantum erat sacerdotium illud nostri sacerdotii figurale. Dicitur enim dist. xxxi. cap. *De quibus: Summi Pontifices, & minores sacerdotes à Deo sunt instituti per Moysen, qui ex precepto Domini Aaron in summum Pontificem, filios vero ejus unxit in minores sacerdotes*. Ex quo patet quod falsum intellectum concipiunt ex verbis Hieronymi. Non enim intendit Hieronymus dicere, quod in primitiva Ecclesia esset idem ordo, vel status Episcoporum, & presbyterorum; sed quod vocabulorum istorum erat promiscuus usus: quia & presbyteri dicebantur Episcopi quasi intendentes, & Episcopi presbyteri propter dignitatem: unde Isidorus dicit, & habetur dist. xxi. cap. *Cleros, quod presbyteri minores, licet sint sacerdotes, tamen Pontificatus apicem non habent, quia nec Chrismate frontem signant, nec Spiritum paracytum dant, quod solum debet Episcopis, lectio Actuum Apostolorum demonstrat: & concludit: Unde & apud veteres idem Episcopi, & presbyteri fuerunt, quia illud*

nomen est dignitatis, non ætatis. Ubi ostendit differentiam esse in re, sed convenientiam in nomine propter dignitatem, quam importat nomen presbyteratus. Fuit autem postmodum necessarium ad vitandum schismatis errorem, qui ex indifferentia nominis oriebatur, ut etiam nomina distinguerentur, ut scilicet soli majores presbyteri Episcopi dicerentur, minores vero solum presbyteri dicerentur.

Quod vero quinto propositum est, non habet efficaciam. Vita enim contemplativa non solum præfertur activæ, quia est securior, ut proponitur, sed quia est simpliciter melior, secundum quod Dominus dicit Luc. x. 43. *Optimam partem elegit sibi Maria*. Et quanto contemplatio melior est actione, tanto plus pro Deo videtur facere qui dilectæ contemplationis aliquod detrimentum patitur, ut saluti proximorum propter Deum intendat. Intendere igitur salutem proximorum cum aliquo detrimento contemplationis propter amorem Dei, & proximi, ad majorem perfectionem charitatis videtur pertinere quam si aliquis instantum dulcedini contemplationis inhaereret, quod nullo modo eam deserere vellet, etiam propter quam Apostolus non solum prolongationem presentis vitæ, sed etiam à contemplationis celestis patriæ retardari ad tempus voluit propter proximorum salutem, ut patet per illud quod dicitur Phil. I. 23. *Coartor enim à duobus, desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo, multo melius est; permanere autem in carne, necessarium propter vos*. Sed si de perfectione charitatis agitur, quæ in animi præparatione plurimum consistit, ut supra ex verbis Augustini probatum est; multi contemplativam vitam agentes, etiam hanc perfectionem habent, ut cum animo sint parati secundum Dei beneplacitum etiam à dilectæ contemplationis otio suspendi ad tempus, ut proximorum salutem vacent: quæ tamen perfectio charitatis in plerisque proximorum utilitati vacantiibus non invenitur, quos magis contemplativæ vitæ tedium ad exteriora deducit cum in desiderio habeatur: ut sic in eis ad perfectionem dilectionis pertineat quod eam tanquam bonum dilectum ad tempus postponant. Sed quorundam defectus statui, vel officio præjudicium afferre non potest: hoc enim ipsum quod est aliorum proximorum curam gerere, perfectionis actus censeretur, cum ad perfectam dilectionem Dei, & proximi pertineat.

Sed hic considerandum est, quod non quicumque actu habet quod est perfectius, in perfectiori statu constituitur. Nullus enim dubitat quin virginitatem servare ad perfectionem pertineat, quia de hoc Dominus dicit: *Qui potest capere, capiat*: Matth. xix. 12. & Apostolus dicit I. Cor. vii. 15. *De virginitate præceptum Domini non habeo; consilium autem do: sunt autem templa de operibus perfectionis: & tamen virginitas conservata absque voto, perfectionis statum non habet*. Dicit enim Augustinus in Libro de virginitate: *Neque enim ipsa, scilicet virginitas, quia virginitas est, sed quia Deo dicata est, honoratur: quæ licet in carne servetur, at per hoc etiam virginitas corporis spiritualis est, quod voverit, & servat, continentia pietatis: & infra: Honoratus in animi bonis illa continentia numeranda est quæ integritas carnis ipsi creatori animæ, & carnis voverit, continentia, servatur*. Manifestum est autem quod archidiaconi, & curati presbyteri, etsi curam animarum habeant, non tamen se voto astringunt ad hujusmodi curam habendam, alioquin non possent absque auctoritate ejus qui in voto perpetuo dispensare posset, archidiaconatus, parochiæ curam dimittere.

Esi igitur archidiaconus, vel presbyter curatus aliquem perfectionis actum exerceat, vel officium accipiat, non tamen perfectionis statum habet. Et si quis recte consideret, hujus perfectionis statum magis habent religiosi, qui ex voto sui ordinis obligantur ad hoc quod Episcopi summissent in his quæ ad curam animarum pertinent, predicando, & audiendo confessiones, quam ipsi archidiaconi curati.

Jam vero quod sexto proponitur, quod augmentum, vel perfectio charitatis non potest esse in persona quæ non sit in statu, patet secundum prædicta omnino esse falsum. Sunt enim aliqui in statu perfectionis, imperfectam charitatem, vel omnino nullam habentes, sicut multi Episcopi, & religiosi in peccato mortali existentes. Quamvis igitur multi boni curati perfectam charitatem habeant, ut sint parati animam suam ponere pro aliis, non tamen propter hoc sunt in statu perfectionis: quia non desunt multi laici, etiam conjugati, eandem charitatis perfectionem habentes, ut pro salute proximorum parati sint animas ponere, nec tamen in statu perfectionis esse dicuntur.

Quod vero septimo proponitur, septem diaconos ab Apostolis institutos perfectionis statum habuisse, hoc nec ex textu, nec ex Glossa haberi potest. Quod enim eos dicitur fuisse plenos Spiritu Sancto, & sapientia, ostendit eos gratiæ perfectionem habuisse, quæ potest esse etiam in his qui statum perfectionis non habent. Quod vero in Glossa Bedæ dicitur, quod erant sublimioris gradus, & proximi circa aram, designat eminentiam gradus, vel officii. Aliud autem est esse in gradu, aliud esse in statu, ut supra jam dictum est. Et tamen verum est illos septem diaconos etiam in statu perfectionis fuisse, illius, inquam, perfectionis de qua Dominus dicit: *Si vis perfectus esse, vende, & vende omnia quæ habes... & veni, sequere me*: Matth. xix. 21. Nam relicti omnibus secuti fuerant Christum, nihil proprium possidentes; sed erant illis omnia communia, ut dicitur Act. iv. à quorum exemplo omnes religiones derivatæ sunt.

Quod vero octavo proponitur, beatos Stephanum, Laurentium, & Vincentium archidiaconos in statu perfectionis fuisse; concedimus quidem, sed non propter archidiaconatum, sed propter martyrium, quod omni perfectioni religionis præfertur. Unde dicit Augustinus in Lib. de virginitate: *Perhibet hujus rei præclarissimum testimonium ecclesiasticæ auctoritas, in qua fidelibus notum est quo loco martyres, & quo defunctæ sanctimonialia ad altaris sacramenta recitentur*. Sic enim dico & Sebastianum in statu perfectionis fuisse, & Georgium; nec tamen propter hoc dicemus milites statum perfectionis habere.

Quod autem nono obijcitur, quod presbyteri curati, & archidiaconi sunt similiores Episcopis quam religiosi; verum est quantum ad aliquid, scilicet quantum ad curam subditorum; sed quantum ad perpetuam obligationem, quæ requiritur ad statum perfectionis, similiores sunt Episcopo religiosi quam archidiaconi, & presbyteri curati, ut ex prædictis patet.

Quod vero decimo proponitur, quod administratio facultatum Ecclesiæ statum perfectionis non minuit, indubitanter concedimus: alioquin in ipsis religionibus prælati, & alii officiales temporalia dispensantes à gradu perfectionis decedunt. Sed hoc in eis perfectionis ejusdem statum diminuit quod propriis non abrenuntiant, sua omnia propter Christum relinquentes, quinimmo Ecclesiæ fructus tanquam proprios lucrificiunt.

In eo vero quod undecimo proponitur, manifeste inveniantur desperare, Vigilantii errorem sequentes: contra quem Hieronymus scribens dicit: „Quod autem assertit eos melius facere qui utantur rebus suis, & paulatim fructus possessionum pauperibus dividant, quam illos qui possessionibus venundatis se mel omnia largiantur, non à me ei, sed à Domino respondebitur: Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni sequere me. Ad eum loquitur qui vult perfectus esse, qui cum Apostolis patrem, naviculam, & retia dimittit. Iste quem tu laudas, secundus, aut tertius gradus est.“ Non ergo propter hoc archidiaconi, vel presbyteri curati sunt perfectiores, quia servant hospitalitatem, quam monachi, qui proprium non habentes eam servare non possunt.

Quod vero duodecimo proponitur, quod nullum sacrificium est Deo magis acceptum quam zelus animarum, absque dubitatione concedimus. Sed animarum hic ordo servandus est, ut primo homo zelum animæ suæ habeat, eam ab omni affectu terrenorum absolvens, secundum illud Sapientis Eccli. xxx. 24. *Miserere animæ tuæ, placens Deo*: ut patet per Augustinum XXI. de civit. Dei. Sic ergo si aliquis post contemptum terrenorum, & sui ipsius in hoc procedat ulterius ut etiam aliarum animarum zelum habeat, erit perfectius sacrificium. Sed tunc perfectissimum est quando ad zelum animarum habendum voto, seu professione obligatur, sicut Episcopus, vel etiam religiosi ad hoc per votum obligati.

Quod vero tertio decimo proponitur, quod sicut Patriarcha presidet in suo patriarchatu, & Episcopus in suo episcopatu; ita archidiaconus in suo archidiaconatu, & presbyter curatus in sua parochia, est manifeste falsum. Nam Episcopi principaliter curam habent omnium suæ diocesis: presbyteri autem curati, vel etiam archidiaconi habent aliquas administrationes sub Episcopis: sic enim se habent ad Episcopum sicut balivi, vel præpositi ad Regem: unde super illud I. Cor. xxi. 28. *Alii opulationes, alii gubernationes*, dicit Glossa: „*Opulationes*, id est eos qui majoribus ferunt opes, ut Titus Apostolo, vel archidiaconi Episcopis; *gubernationes* scilicet minorum personarum prælationes, ut sunt presbyteri, qui documento sunt.“ Unde & hoc ipsum ostenditur in ordinatione sacerdotum, de quibus Episcopus dicit: *Quanto fragiliores sumus*, scilicet Apostolis, *tanto magis his auxiliis indigemus*. Unde xvi. quæsti. i. cap. *Cunctis* dicitur: „*Omnibus presbyteris, diaconibus, & reliquis clericis attendendum est ut nihil absque proprii Episcopi licentia agant*.“ Non utique Missas sine suo iussu quisquam presbyterorum in sua parochia agat, non baptizet, nec quidquam absque eius permissu faciat: & similiter lxxx. dist. cap. „*Non debere*: Presbyteri nihil sine præcepto, & consilio Episcopi agant.

Quod vero quarto decimo proponitur, de clericis qui propter enormia delicta in monasterio retruduntur, satis eorum animam, & intentionem declarat. Nam, sicut Gregorius dicit Moral. prævi cum recte prædicant, *valde difficile est ut ad hoc quod taciti ambiant, non erumpant*. Arbitrantur enim clericos esse in statu perfectionis, non autem monachos, propter penitentiam alitudinem, quam monachi voluntarie suscipiunt innocentes, ad quam coguntur clerici delinquentes. Qui quidem status tanto est apud Deum altior, quanto in mundo fuerit obiectior, secundum illud Luc. xiv. 11. *Qui se humiliat, exaltabitur*: & Jacob. ii. 5. dicitur: *Elegit Deus pauperes*

in hoc mundo, divites in fide, & heredes regni. Sed mundanam gloriam ambientes, illa stare repugant quæ ad gloriam pertinent, atque illa esse dejecta quæ videntur humilia.

CAPUT XXIV.

Solutio rationum quæ inducebantur ad probandum, quare defectus solemnium benedictionis, vel consecrationis non derogat statui perfectionis presbyteri curati, vel archidiaconi.

Ostendo igitur quam frivole sunt rationes quæ inducunt ad ostendendum, quod archidiaconi, & presbyteri curati sunt in statu perfectiori quam religiosi; ostendendum est quam frivolum sit quod obijciunt contra hoc quod dictum est, quod in statu perfectionis quis ponitur per solemnem benedictionem, aut consecrationem.

Ubi primo considerandum est, quod solemnium consecratio, aut benedictio non est causa quod homo sit in statu perfectionis, sed inducitur quasi signum. Non enim adhibetur nisi illis qui in aliquo statu ponuntur, non quidem semper in statu perfectionis existentibus, sed statum quemcumque adipiscentibus. Hi enim qui matrimonio junguntur, in statu aliquo ponuntur, quia ex tunc vir non habet potestatem sui corporis, similiter neque mulier, ut dicitur I. Corinth. vii. est enim in matrimonio perpetua obligatio unius ad alterum, ad quam significandam ab Ecclesia solemnium benedictio nuptiarum exhibetur: non tamen in statu perfectionis ponitur, sed in statu matrimonii. Unde & his qui in statu perfectionis ponuntur, in signum perpetue obligationis, solemnium benedictio, aut consecratio exhibetur; sicut etiam cum civilitate aliquis status mutat, sicut cum servus manumittitur, aliqua civilis solemnitas exhibetur. Hoc autem non frivole dicitur, sed auctoritate Dionysii confirmatur, qui dicit vi. cap. eccles. Hierar. quod *divini duces nostri*, scilicet Apostoli, „*novationibus sanctis ipsos dignati sunt*“, scilicet qui sunt in statu perfectiorum, „*alii quidem famulos, alii autem ipsos monachos nominantes ex Dei puro servitio & famulatu, & indivisibili, & singulari vita, tamquam uniente ipsos indivisibilibus, sanctis convolutionibus ad deformem unitatem, & amabilem Deo perfectionem*. Propter quod & perfectam ipsis donavit gratiam sancta legislatio, & quadam ipsos dignata est sanctificativa invocatio.“ Ubi expresse habetur, quod quia monachi perfectionis statum assumunt, ideo eis solemnium benedictio secundum traditiones Apostolorum datur.

Quod ergo primo proponitur, quod in consecratione tam Episcopi, quam sacerdotis verba communia proferuntur, sicut hæc, *Consecratur, & sanctificentur manus istæ &c.* non facit ad propositum: non enim nunc agimus de sacerdote, in quantum sacerdos est, sic enim in statu ponitur per solemnem consecrationem: non quidem in statu perfectionis activo, vel passivo, sed in statu illuminativo, secundum Dionysium, scilicet in quantum curam accipit: tunc enim ei nulla solemnium benedictio adhibetur, unde tunc nullum statum suscipit, sed fit ei quedam officii commissio. Episcopus autem ad ipsam curam pastorem consecratur propter perpetuam obligationem, quæ se ad pastorem curam obligat, sicut ex supra dictis apparet.

Circa quod secundo proponitur, dicendum, quod unctio capitis quæ Regibus exhibebatur, signum erat

etiam

status habentis principalem curam regni; alii autem qui sunt officiales in regio, tamquam non habentes perfectam regiminis rationem, non ungebantur. Ita etiam in regno Ecclesiæ Episcopus ungitur tamquam principaliter habens curam regiminis; archidiaconi vero, & presbyteri curati non ungentur in susceptione curæ, quia non suscipiunt principaliter curam, sed quædam subministratorem sub episcopali regimine, sicut balivi, vel præpositi sub Rege. Nec propter hoc sequitur quod Rex habeat statum perfectionis, quia cura ejus se extendit ad temporalia, non ad spiritualia, sicut cura episcopalis. Caritas autem, in qua perfectio consistit, per se respicit spirituale bonum: unde & cura spiritualis ad perfectionem pertinet, non autem cura temporalis, licet ex perfecta charitate possit exerceri.

Quod vero tertio proponitur, longe est à proposito: non enim nunc agimus de perfectione meriti, quod potest esse interdum perfectius non solum in curato presbytero quam Episcopo, vel religioso, sed etiam in laico conjugato; sed loquimur de perfectionis statu: unde etiam in hoc videtur obijciens suam vocem ignorare. Nam secundum quod obijciunt, nec etiam ipsi Episcopi essent in majori statu quam religiosi, cum interdum sint minoris meriti.

Quod vero quarto proponitur, quod Episcopus non est ordo, hoc manifeste continet falsitatem, si absolute intelligatur. Expresse enim dicit Dionysius esse tres ordines ecclesiasticæ hierarchiæ, scilicet Episcopum, presbyterorum, & diaconorum, & xxi. dist. cap. *Clerici* habetur, quod ordo Episcoporum quadruparius est. Habet enim ordinem Episcopus per comparationem ad corpus Christi mysticum, quod est Ecclesia, super quam principalem accipit curam, & quasi regalem. Sed quantum ad corpus Christi verum, quod in sacramento continetur, non habet ordinem supra presbyterum. Quod autem habeat alium ordinem, & non jurisdictionem solam, sicut archidiaconus, vel curatus presbyter, patet ex hoc quod Episcopus potest multa facere que non potest committere, sicut confirmare, ordinare, & consecrare basilicas, & hujusmodi; que vero jurisdictionis sunt, potest aliis committere. Idem etiam patet ex hoc quod si Episcopus depositus restituitur, non iterum consecratur tamquam potestate ordinis remanente, sicut & in aliis contingit ordinibus.

Quod vero quinto proponitur, quod solemniter instituitur archidiaconus, vel plebanus, quia investitur per anulum, vel aliquid hujusmodi, omnino ridiculosum est. Ita enim solemnitas est magis si nullis civilibus solemnitatibus (secundum quas aliqui investuntur de feudo per baculum, vel per anulum) quam solemnitatibus Ecclesiæ, que in quadam consecratione, vel benedictione consistunt.

CAPUT XXV.

Solutio rationum quæ inducebantur ad probandum, quod non derogat statui perfectionis presbyteri, vel archidiaconi, quod curam dimittere possunt.

Nunc ostendendum est tertio, quomodo sit frivolum id quod obijciunt contra id quod dictum est, quod presbyteri, vel archidiaconi possunt dimittere curam, non autem Episcopus Episcopatum, vel religiosus religionem.

Circa quod primo considerandum est, quod quicumque à perfectiori statu transit ad statum qui non est perfectionis, censetur apostata, secundum illud

Apostoli I. Timor. v. 11. de viduis cum luxuriant fuerint, in Christo nubere volentibus: *Habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt*: ubi dicit Glossa, quod in hoc damnatur propositi fraus, damnatur fracti voti fides, damnatur tales qui continentie primam fidem irritam fecerunt, & omnes hujusmodi sunt similes uxori Loth, que retro respexit & hoc est apostatare. Unde si archidiaconi, vel plebani in statu perfectionis essent, dimittentes archidiaconatum, vel parochiæ curam, damnarentur, cum apostatæ essent.

Quod vero primo proponitur, quod archidiaconi, vel plebani possunt transire ad religionem, non propter hoc quod status religionis sit perfectior, sed quia securior: patet expresse falsum esse. Dicitur enim xix. quæsti. 1. *Clerici qui monachorum propositum appetunt, quia meliorem vitam sequi cupiunt, liberos eis ab Episcopis in monasteria largiri oportet ingressus*. Ex quo habetur quod ideo licet eis transire, quia melius est, & non solum quia securius. Et præterea archidiaconi, & habentes curam parochiæ, non solum possunt, cura archidiaconatus, & parochiæ dimissa, religionem intrare, sed etiam in sacro remanere; sicut patet de illis qui dimittunt parochiam, & accipiunt præbendam in Ecclesia cathedrali. Possunt etiam conjugem accipere, si non fuerint in sacris ordinibus constituti. Ex quibus omnibus patet quod statum perfectionis non habent.

Quod vero secundo proponitur, quod religiosus non est propter hoc perfectioris status, quia non potest religionem dimittere: quia etiam ille qui est uxoratus, non potest uxorem dimittere, qui tamen non est in statu perfectionis: ex prædictis patet omnino frivolum esse. Uterque enim status, scilicet religionis, & matrimonii, aliquid simile habet, scilicet perpetuam obligationem; & ideo uterque status est quasi alicujus. Sed obligatio matrimonii non est ad opus perfectionis, sed ad reddendum carnale debitum: & ideo est quidem status, sed non perfectio. Status autem religionis habet obligationem ad opera perfectionis, quæ sunt paupertas, continentia, & obedientia; & ideo est status perfectionis.

Quod vero tertio proponitur, quod propter humilitatem, & infirmitatem virum potest aliquis à perfectiori statu discedere ad minorem, sicut David dimissis armis Saulis, accepit fundam, & lapidem: secundum aliquid verum est, & secundum aliquid falsum est. Potest enim aliquis propter infirmitatem ab alio ri religione ad minorem transire, non tamen sine dispensatione. A religione vero ad statum secularem etiam presbyteri curati, vel archidiaconi transire non possunt: nullo enim modo in hoc dispensat Ecclesia. Ex quo manifeste apparet quod multo plus excedit status religionis cuiuscumque statum archidiaconi, vel plebani (si tamen status dicendus est) quam status altissimæ religionis, cuiuscumque infimæ.

Quod vero quarto proponitur, quod si immutabilitas esset de ratione status, numquam liceret de statu ad statum transire, omnino frivolum est. Licet enim transire ad statum majorem, non tamen ad minorem, sicut habetur extra de regularibus. In majori enim intelligitur esse etiam id quod est minus, sed non è converso: & qui obligat se ad dandum aliquid minus, non reputatur reus, si dederit majus.

Quod vero quinto proponitur, quod prælati potest curatum sibi subditum de religione ad Ecclesiam suam revocare, est omnino falsum, & sacris canonibus contrarium. Dicitur enim extra de renuntiatione, cap. *Admonet*: *Universis presbyteris tui Episcopatus*

sub

sub districtione prohibeas ne Ecclesias tuas diocesim ad ordinationem tuam pertinentem absque tuo assensu intrare audeant, aut detinere, aut dimittere, te inconsulto. Quod si quis contra prohibitionem tuam venire presumpserit, in eam canonicam exerceas ultionem. Et de privilegio. Cum & planiare. §. In Ecclesiis, dicitur, quod religio in Ecclesiis suis, quæ ad ipsos pleno iure non pertinet, instrumens presbyteros Episcopis representent, ut eis de plebis cura respondeant; ipsi vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem: institutos etiam inconsultis Episcopis non audeant removere.

Ex quibus non plus habetur nisi quod presbyteri curati non possunt dimittere Ecclesias Episcopo inconsulto; & si dimiserint, puniri possunt. Sed hoc generale imprudenter applicari ad hoc speciale, ut non possint sine licentia Episcopi dimissa cura religionem intrare. Dicitur enim expresse XIX. quæst. I. cap. Dicitur, quod etiam contradicente Episcopo possunt clerici seculares Ecclesias suis dimissis religionem intrare. Quod vero habetur VII. quæst. I. Episcopus de loco &c. manifeste dicitur de transitu ad aliam Ecclesiam, non autem de transitu ad religionem.

Quod vero sexto obijcit, quod monachi etiam possunt transire de religione ad Ecclesiam seculari cum cura, non est simile: quia non transiunt statu religionis dimisso. Dicitur enim XVI. q. I. de monachis: Qui aut morantes in monasteriis, si postea ad clericatus ordines pervenerint, statim, non debent eos à priori proposito discedere. Sed archidiaconus, vel curatus, dimissa cura, potest religionem intrare tanquam transiens de statu imperfectiori ad perfectiorem, spiritu Dei ductus, ut habetur XIX. quæst. I. Dicitur.

Quod vero septimo proponitur, quod aliquis qui fuit in charitate, potest recedere à charitate: igitur non sequitur quod qui recedit à statu perfectionis, non fuerit in statu perfectionis: tam frivolum est, ut responsione non indigeat. A charitate enim nullus discedit nisi peccando, & similiter à statu perfectionis aliquis peccando recedit: quia sicut ad charitatis dilectionem aliquis obligatur ex lege communi, ita ad statum perfectionis aliquis obligatur ex voto speciali.

Quod vero octavo proponitur, quod Episcopi non possunt transire ad religionem sine licentia Papæ, hoc est ex constitutione Ecclesiæ, patet esse falsum; immo est ex ipsa obligatione qua se Episcopi obligant ad perpetuam curam plebis habendam: unde Apostolus dicit I. Cor. IX. 16. Necessitas mihi incumbit: vix enim mihi est, si non evangelizavero. Et causam necessitatis subdit, dicens: Cum liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, scilicet per perpetuam obligationem. Unde et in decretal. non inducitur quasi statum, sed quasi ratione probatum.

Quod vero nono proponitur, nullam efficaciam habet. Certum est enim quod de jure communi non debet aliquis eligi ad Episcopatum, nec debet suscipere archidiaconatum, vel parochie curam, nisi sit in sacris ordinibus constitutus secundum ecclesiasticam statuta. Sed in his Papa potest dispensare, & aliquando dispensat; & tunc habentes curam archidiaconatus, vel parochie, vel etiam si in Episcopos sint electi, possunt relicta cura contrahere matrimonium, ita quod non dirimatur jam contractum: quod de religiosis dici non potest.

(1) Al. si habent.

CAPUT XXVI.

Quæ opera ad religiosos pertinere possunt.

Restat igitur dicendum, quæ opera ad eos pertineant qui in religionis statu sunt. Sed quia de his plene alibi tractavimus, sufficit hic propter calumniosos pauca quædam inserere.

Inducunt enim verbum Hieronymi, quod habetur in decretis dist. LXV. cap. Olim: Antequam diaboli instinctu studia in religione fierent: ubi miror, si hoc introducant, quasi religiosi studere non debeant, cum studium, & sacre Scripturæ præcipue, ad eos maxime pertineat qui vitam contemplativam elegerunt, præsertim cum Augustinus dicat XIX. de civ. Dei. quod à studio cognoscende veritatis nemo prohibetur, quod ad laudabile pertinet otium. Si enim hoc intenderent per hæc verba Hieronymi probare, convincerentur per id quod sequitur in eodem cap. Et diceretur in populis: Ego sum Pauli, ego sum Apollonis. Unde manifestum est hunc esse intellectum verbi præmissi. Antequam diaboli instinctu studia, id est depressiones, in religione, scilicet christiana, fierent.

Item inducunt, quod potestas ligandi, atque solvendi quantum ad executionem, vel executionis rationem sacerdotibus religiosis non tribuitur. Miror autem ad quid tendant. Si enim sic intelligitur, quod monachi (1) non habent ex hoc ipso quod ordinantur in sacerdotes, executionem clavium; verum est quidem; sed hoc idem de secularibus dici potest: non enim ex hoc ipso quod secularis ordinatur in sacerdotem, suscipit executionem clavium, sed ex hoc quod aliquam suscipit curam. Si vero intendunt, quod ex hoc ipso quod est religiosus, non possit habere executionem clavium; manifeste falsum est, & contra id quod dicitur XVI. quæst. I. Sunt nonnulli nullo dogmate fulti, audacissimo quidem zelo magis amaritudinis quam dilectionis inflammati, asserentes, monachos, quia mundo mortui sunt, & Deo vivunt, sacerdotalis officii potentia indignos; neque penitentiam, neque christianitatem largiri, nec absolvere posse per sacerdotales officii divinitus sibi injunctam potestatem. Sed omnino labuntur. Neque enim beatus Benedictus, monachorum præceptor almi fidei, hujusmodi rei aliquo modo extitit interdictor. In quo etiam notandum est, id solum religiosis esse illicitum quod eis est secundum statuta suæ regulæ interdictum.

Item inducunt quod habetur XVI. quæst. I. Monachus non doctus, sed plangentis habet officium. Quod si ideo inducunt ut probent quod non convenit monacho, ex hoc quod est monachus, quod sit doctor; verum est, alioquin omnis monachus doctor esset. Si vero intelligant quod monachus habet aliquid repugnans doctoris officio; manifeste falsum est, quin omni convenientissimum est religiosis docere, præcipue sacram scripturam: unde super illud Joan. IV. Reliquit ergo mulier hydriam &c. Glossa dicit, & est Augustini: „Hinc discant evangelizatori prius docere, ponere curam, & omnis ævuli; unde & Dominus, illis universalis doctrinæ commisit officium qui, cum fuerant, omnibus relictis, secuti, dicens Matth. „ult. discipulis suis: Euntes, docete omnes gentes.“

Et similis responsio est ad omnia similia, sicut ad illud: Alia est causa clerici, alia monachi. Clericus, scilicet habens curam, dicit: Ego pascō; monachus: Ego pascor. Et iterum: Monachus sedeat solitarius, &

ta-

taceat. Per hæc enim, & similia declaratur quid monacho conveniat ex hoc quod est monachus; non autem per hæc ei interdicitur alia majora assumere, si ei fuerint commissa; sicut clericus non potest excommunicare ex hoc quod est clericus, potest tamen, si hoc ei ab Episcopo committatur.

Item quod inducunt non amplius quam duos esse ordines à Domino institutos; scilicet duodecim Apostolorum, quorum formam tenent Episcopi; & septuaginta duorum discipulorum, quorum formam tenent curati presbyteri: si ad hoc inducitur quod religiosi non habent ordinariam curam, si non fuerint vel Episcopi, vel curati; nullus potest negare. Si autem hoc intendat, quod religiosi non possunt prædicare, vel confessiones audire ex superiorum prælatorum commissione; patet hoc esse falsum: quia quanto quis est celsior, tanto & illis erit potentior,

ut habetur XVI. quæst. I. Sunt nonnulli. Unde si seculares sacerdotes non curati possunt hujusmodi facere ex commissione prælatorum, multo magis hoc possunt religiosi, si eis committatur.

Hæc respondenda occurrunt his qui perfectionem religionis denigrare nituntur, à contumeliis abstinendo: quia, sicut scriptum est Proverb. X. 18. qui profert contumeliam, insipiens est: & XX. 3. Omnes stulti miscentur contumeliis.

Si quis igitur contra hæc rescribere voluerit, mihi acceptissimum erit. Nullo enim modo melius quam contradicentibus resistendo, aperitur veritas, & falsitas confutatur, secundum illud Salomonis Proverb. XXVI. 17. Ferrum ferro acuitur, & homo ex acuto faciem amici sui. Ipse autem Deus judicet inter nos & eos, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

DIVI THOMÆ

AQUINATIS,

CONTRA PESTIFERAM DOCTRINAM

retrahentium homines à religionis ingressu.

OPUSCULUM XVIII.

* Al. XVII.

CAPUT I.

Auctoris intentio.

Christianæ religionis propositum in hoc præcipue videtur consistere, ut à terrenis homines abstrahat, & spiritualibus faciat esse intentos. Hinc est quod anchor fidei, & consummator Jesus in hunc mundum veniens sæcularium rerum contemptum & factum, & verbo suis fidelibus demonstravit. Facto siquidem, quia, sicut dicit Augustinus in Lib. de catechizandis rudibus, omnia bona terrena contempsit homo factus Dominus Jesus, ut contemnda monstraret; & omnia terrena mala sustinuit, quæ sustinenda præcipuebat, ut neque in illis quæreret felicitas, neque in istis infelicitas timeretur. Natus enim de matre, quæ quamvis à viro intacta conceperit, semperque intacta permanserit, tamen fabro desponsata erat, omnem typum carnalis nobilitatis extinxit. Natus in civitate Bethleem, quæ inter omnes Judææ civitates erat exigua, noluit quemquam de terrenæ civitatis sublimitate gloriari. Pauper factus est, cujus sunt omnia, & per quem facta sunt omnia, ne quisquam cum in eum crederet, de terrenis divitiis auderet extolli. Noluit Rex ab hominibus fieri, quia humilitatis ostendebat vim. Bæsurit qui omnes pascit, sicut per quem omnis potus creatur, ab itinere fatigatus est qui se ipsum nobis viam fecit in cælum, crucifixus est qui cruciatus nostros finivit, mortuus est qui mortuos suscitavit. Hoc idem in verbis ostendit: nam in sue

prædicationis exordio non aliqua regna terrena, sicut in veteri testamento, sed regnum cælorum penitentibus repromisit. Discipulis primam beatitudinem in spiritu paupertate constituit, in qua etiam perfectionis iter esse monstravit, dicens quærenti juveni, Math. XXI. 21. Si vis perfectus esse, vende, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni, sequere me. Hanc viam ejus discipuli sunt secuti, tanquam temporaliter nihil habentes, sed spirituali virtute omnia possidentes. Habentes enim alimenta & quibus tegebantur, his erant contenti. Hoc autem tam pium, tamque salubre studium diaboli, humane salutis æmulus, per homines carnales inimicos crucis Christi, terrena sapientes, ab antiquis temporibus impedire non cessat. Dicit enim Augustinus in Lib. de agone christiano: „Masculi, & femine, & omnis ætas, & omnis sæculi dignitas, ad speciem vite æternæ, commutata est. Alii, neglectis temporalibus bonis, convolant ad divina; alii cædunt eorum virtutibus, qui hæc faciunt, & laudant quod imitari non audent. Pauci autem adhuc murrunt, & inani livore torquentur, aut qui sua quærent in Ecclesia, quamvis catholici videantur, aut ex ipso Christi nomine gloriam quærentes heretici.“ Ex horum siquidem numero insurrexerunt ab olim diversis quidem locis, sed pari vesania, Jovinianus Romæ, Vigilantius in Gallia, quæ antea errorum monstris cæruerant: quorum primus virginitati matrimonium, secundus paupertati divitum statum præsumperunt æquare manifesta perfidia; evangelica, & apostolica